Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

22 päivänä helmikuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Eurooppalainen pidätysmääräys – Puitepäätös 2002/584/YOS – 1 artiklan 3 kohta – Jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt – Täytäntöönpanon edellytykset – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 47 artiklan toinen kohta – Perusoikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu – Rakenteelliset tai yleiset puutteet – Tutkiminen kahdessa vaiheessa – Soveltamisedellytykset – Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen velvollisuus tarkistaa konkreettisesti ja täsmällisesti, onko olemassa painavia perusteita uskoa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, tosiasiallisesti loukataan luovuttamistapauksessa

Yhdistetyissä asioissa C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU,

joissa on kyse kahdesta SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) on esittänyt 14.9.2021 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 14.9.2021, asioissa, jotka koskevat sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, joiden kohteina ovat

X (C-562/21 PPU) ja

Y (C-563/21 PPU),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, C. Lycourgos, S. Rodin, I. Jarukaitis, N. Jääskinen (esittelevä tuomari), I. Ziemele ja J. Passer sekä tuomarit M. Ilešič, J.-C. Bonichot, L. S. Rossi, A. Kumin ja N. Wahl,

julkisasiamies: A. Rantos,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.11.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

– X, edustajinaan N. M. Delsing ja W. R. Jonk, advocaten,

– Openbaar Ministerie, edustajinaan C. L. E. McGivern ja K. van der Schaft,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja J. Langer,

– Irlanti, asiamiehenään J. Quaney, avustajanaan R. Kennedy, SC,

– Puolan hallitus, asiamiehinään S. Żyrek, J. Sawicka ja B. Majczyna,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Grünheid, K. Herrmann, P. Van Nuffel ja J. Tomkin,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.12.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584), 1 artiklan 3 kohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty kahden eurooppalaisen pidätysmääräyksen, joista toisen on asiassa C-562/21 PPU antanut 6.4.2021 Sąd Okręgowy w Lublinie (Lublinin alueellinen tuomioistuin, Puola) X:lle määrätyn vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten ja toisen on asiassa C-563/21 antanut 7.4.2021 Sąd Okręgowy w Zielonej Górzé (Zielona Góran alueellinen tuomioistuin, Puola) syytetoimenpiteiden toteuttamiseksi Y:tä vastaan, täytäntöönpanon yhteydessä Alankomaissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan viidennessä, kuudennessa ja kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) [Euroopan] unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

– –

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [SEU] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä [Euroopan unionin] neuvosto toteaa [SEU] 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.”

4 Kyseisen puitepäätöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

5 Mainitun puitepäätöksen 3, 4 ja 4 a artiklassa vahvistetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat ja harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet.

6 Saman puitepäätöksen 8 artiklassa täsmennetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältö ja muoto.

7 Puitepäätöksen 2002/584 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Luovuttamispäätös”, säädetään seuraavaa:

”1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee päätöksen henkilön luovuttamisesta tässä puitepäätöksessä määritetyissä määräajoissa ja siinä määritetyin edellytyksin.

2. Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan kiireellisesti erityisesti 3–5 ja 8 artiklan osalta tarvittavat lisätiedot ja voi asettaa tietojen saamiselle määräajan ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa vahvistettua määräaikaa.

3. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen voi milloin tahansa toimittaa kaikki käyttökelpoiset lisätiedot täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle.”

Alankomaiden oikeus

8 Puitepäätös 2002/584 on saatettu osaksi Alankomaiden oikeusjärjestystä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen täytäntöönpanosta 29.4.2004 annetulla lailla (luovuttamisesta annettu laki) (Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet); Stb. 2004, nro 195), sellaisena kuin se on muutettuna 17.3.2021 annetulla lailla (Stb. 2021, nro 155).

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-562/21 PPU

9 Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle eli Rechtbank Amsterdamille (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) on esitetty Sąd Okręgowy w Lublinien 6.4.2021 antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanopyyntö. Kyseisellä eurooppalaisella pidätysmääräyksellä vaaditaan Puolan kansalaisen pidättämistä ja luovuttamista kiristyksestä ja väkivallalla uhkaamisesta 30.6.2020 annetussa lainvoimaisessa tuomiossa määrätyn kahden vuoden vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten.

10 Asianomainen henkilö ei ole antanut suostumustaan siihen, että hänet luovutetaan Puolan tasavallalle. Hän on tällä hetkellä tilapäisesti säilössä Alankomaissa odottamassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päätöstä luovuttamisesta.

11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei se ole tunnistanut mitään perustetta, joka voisi estää mainitun luovuttamisen, lukuun ottamatta sitä perustetta, jota sen unionin tuomioistuimelle esittämä ennakkoratkaisukysymys koskee.

12 Kyseinen tuomioistuin toteaa pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvän vuodesta 2017 lähtien rakenteellisia tai yleisiä puutteita. Nämä puutteet, jotka olivat jo olemassa tämän tuomion 9 kohdassa tarkoitetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamishetkellä, ovat sittemmin pahentuneet. Mainitun tuomioistuimen mukaan on näin ollen olemassa todellinen vaara siitä, että jos asianomainen henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle, hänen perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan.

13 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseiset puutteet vaikuttavat muun muassa kyseisessä määräyksessä vahvistettuun etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaan perusoikeuteen.

14 Kyseinen tuomioistuin katsoo, että kyseiset puutteet johtuvat muun muassa kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain sekä erinäisten muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetusta laista (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, järjestysnumero 3) (jäljempänä 8.12.2017 annettu laki), joka tuli voimaan 17.1.2018, ja erityisesti tehtävästä, joka Krajowa Rada Sądownictwalle (kansallinen tuomarineuvosto, Puola; jäljempänä KRS) on annettu tuomioistuinten jäsenten nimittämisessä Puolassa.

15 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa Sąd Najwyższyn (ylin tuomioistuin, Puola) 23.1.2020 antamaan ratkaisuun, jossa viimeksi mainittu tuomioistuin katsoi, että koska KRS oli 8.12.2017 annetun lain voimaantulosta lähtien suoraan poliittisten viranomaisten alainen, se ei ollut riippumaton elin. Tämä riippumattomuuden puuttuminen johtaa puutteisiin tuomareiden nimittämismenettelyssä. Muiden tuomioistuinten kuin Sąd Najwyższyn osalta kyseisestä ratkaisusta ilmenee, että ratkaisukokoonpanoa ei ole muodostettu Puolan rikosprosessilaissa (Kodeks postępowania karnego) tarkoitetulla tavalla lainmukaisesti, kun siihen kuuluu henkilö, joka on nimitetty tuomariksi KRS:n ehdotuksesta 17.1.2018 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisesti, siltä osin kuin kyseessä oleva puute aiheuttaa nyt käsiteltävässä asiassa Puolan perustuslaissa tarkoitetulla tavalla perusoikeuskirjan 47 artiklan ja Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan mukaisten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevien takeiden loukkaamisen.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa myös 15.7.2021 annettuun tuomioon komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) (C-791/19, EU:C:2021:596, 108 ja 110 kohta).

17 Kyseinen tuomioistuin toteaa lisäksi saaneensa tiedon 25.1.2020 laaditusta luettelosta, joka sisältää KRS:n ehdotuksesta nimitettyjen 384 tuomarin nimet 8.12.2017 annetun lain voimaantulosta lähtien. Mainittu tuomioistuin pitää todennäköisenä sitä, että näiden nimitysten lukumäärä on kasvanut tämän jälkeen.

18 Tässä tilanteessa se katsoo, että on olemassa todellinen vaara siitä, että yksi tai useampi tuomari, joka on nimitetty KRS:n ehdotuksesta 8.12.2017 annetun lain voimaantulon jälkeen, on osallistunut asianomaista koskevaan rikosoikeudelliseen menettelyyn.

19 Tältä osin se toteaa, että asianomainen henkilö ei ole enää 1.2.2020 jälkeen voinut tehokkaasti riitauttaa tuomarin nimityksen pätevyyttä tai tämän lainkäyttötehtävien lainmukaisuutta. Yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain, ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain ja erinäisten muiden lakien muuttamisesta 20.12.2019 annetun lain (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2020, järjestysnumero 190), joka tuli voimaan 14.2.2020, nojalla Puolan tuomioistuimet eivät voi tutkia tällaisia kysymyksiä.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa lisäksi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoo oikeuskäytännössään, että vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu oikeus oikeudenkäyntiin ”laillisesti perustetussa” tuomioistuimessa on itsenäinen oikeus, sillä on läheinen yhteys tässä määräyksessä määrättyihin riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeisiin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tältä osin kyseisessä oikeuskäytännössä vahvistettuihin arviointiperusteisiin sen määrittämiseksi, merkitsevätkö tuomareiden nimittämismenettelyssä todetut lainvastaisuudet Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevan oikeuden rikkomista (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.12.2020, Ástráðsson v. Islanti, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 243–252 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.7.2021, Reczkowicz v. Puola, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, 221–224 kohta).

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko näitä perusteita sovellettava myös vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä.

22 Tässä tilanteessa Rechtbank Amsterdam on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Mitä arviointiperustetta täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen, jonka on ratkaistava kysymys lainvoimaisen, vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemiseksi annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, on käytettävä tutkiessaan, onko pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tuomioon johtaneessa oikeudenkäyntimenettelyssä loukattu oikeutta etukäteen laillisesti perustettuun tuomioistuimeen, jos kyseisessä jäsenvaltiossa ei ole käytettävissä tehokasta oikeussuojakeinoa tämän oikeuden mahdollista loukkaamista vastaan?”

Asia C-563/21 PPU

23 Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on myös esitetty pyyntö, joka koskee Sąd Okręgowy w Zielonej Górzen 7.4.2021 antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa. Kyseinen eurooppalainen pidätysmääräys koskee Puolan kansalaisen pidättämistä ja luovuttamista syytetoimenpiteitä varten.

24 Asianomainen, joka ei ole antanut suostumustaan siihen, että hänet luovutetaan Puolan tasavaltaan, on Alankomaissa tilapäisesti säilössä odotettaessa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tekee päätöksen luovuttamisesta.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei se ole tunnistanut mitään perustetta, joka voisi estää luovuttamisen, lukuun ottamatta sitä, jota kyseisessä asiassa esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat.

26 Kyseinen tuomioistuin vetoaa samoihin perusteisiin, jotka on mainittu tämän tuomion 12–17 kohdassa ja joihin se viittaa asian C-562/21 PPU kohteena olevassa ennakkoratkaisupyynnössä ja joiden perusteella se katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmän riippumattomuuteen vaikuttavilla rakenteellisilla tai yleisillä puutteilla on vaikutusta muun muassa perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa asianomaiselle henkilölle taattuun etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaan perusoikeuteen.

27 Asiassa C-563/21 PPU luovutettavaksi pyydetyn henkilön tilanteesta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että on olemassa todellinen vaara siitä, että yksi tai useampi tuomari, joka on nimitetty KRS:n ehdotuksesta tämän tuomion 14 kohdassa mainitun 8.12.2017 annetun lain voimaantulosta lähtien, tutkii asianomaisen rikosasian, jos sallittaisiin hänen luovuttamisensa Puolan tasavaltaan syytetoimenpiteitä varten.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että henkilön, jonka luovuttamista pyydetään syytetoimenpiteitä varten, on käytännössä mahdotonta vedota yksittäistapauksessa hänen rikosasiansa käsittelyyn osallistuvan yhden tai useamman tuomarin nimittämisen yhteydessä tapahtuneisiin lainvastaisuuksiin. Toisin kuin henkilön, jonka luovuttamista pyydetään vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, kuten asiassa C-562/21 PPU, henkilön, jonka luovuttamista pyydetään syytetoimenpiteitä varten, ei ole mahdollista ilmoittaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle sitä tuomioistuimen kokoonpanoa, joka käsittelee hänen rikosasiansa luovuttamisen jälkeen, koska asiat jaetaan Puolan tuomioistuinten tuomareille sattumanvaraisesti. Lisäksi tämän tuomion

19 kohdassa mainitun 20.12.2019 annetun lain tultua voimaan 14.2.2020 kyseinen henkilö ei voi sen jälkeen, kun hänet on luovutettu Puolan tasavaltaan, tehokkaasti riitauttaa tuomarin nimityksen pätevyyttä tai tämän lainkäyttötehtävien lainmukaisuutta.

29 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tämän tuomion 20 kohdassa mainitun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön osalta, onko arviointiperusteita, joita kyseinen tuomioistuin soveltaa arvioidessaan, merkitsevätkö tuomareiden nimittämismenettelyssä todetut lainvastaisuudet Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevan oikeuden loukkaamista, sovellettava myös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon syytetoimenpiteitä varten.

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lopuksi sitä, sovelletaanko 25.7.2018 annetussa tuomiossa Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) todettuja perusteita, jotka on vahvistettu 17.12.2020 annetussa tuomiossa Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), arvioitaessa kysymystä siitä, kohdistuuko kyseessä olevaan henkilöön luovutustapauksessa todellinen vaara siitä, että hänen perusoikeuttaan etukäteen laillisesti perustettuun tuomioistuimeen loukataan, ja jos näin on, kuinka näitä perusteita on sovellettava.

31 Tässä tilanteessa Rechtbank Amsterdam on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asianmukaista soveltaa 25.7.2018 annetussa tuomiossa Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) esitettyä ja 17.12.2020 annetussa tuomiossa Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033) vahvistettua arviointiperustetta tilanteessa, jossa todellisena vaarana on, että asianomainen henkilö tuomitaan tuomioistuimessa, joka ei ole etukäteen laillisesti perustettu?

2) Onko asianmukaista soveltaa 25.7.2018 annetussa tuomiossa Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) esitettyä ja 17.12.2020 annetussa tuomiossa Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033) vahvistettua arviointiperustetta tilanteessa, jossa luovutettavaksi pyydetty henkilö, joka vastustaa luovuttamistaan, ei voi täyttää sellaista perustetta siksi, että kyseisenä ajankohtana ei ole mahdollista selvittää hänen asiansa ratkaisevien tuomioistuinten kokoonpanoa siitä syystä, että asiat jaetaan tuomioistuimissa sattumanvaraisesti?

3) Merkitseekö tehokkaiden oikeussuojakeinojen puuttuminen tuomarinimitysten pätevyyden riitauttamiseksi Puolassa olosuhteissa, joissa on selvää, että luovutettavaksi pyydetty henkilö ei kyseisenä ajankohtana pysty osoittamaan, että hänen asiansa ratkaisevien tuomioistuinten kokoonpanossa on tuomareita, joita ei ole nimitetty pätevästi, oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeisen sisällön loukkaamista, minkä johdosta täytäntöönpaneva oikeusviranomainen on velvollinen kieltäytymään asianomaisen henkilön luovuttamisesta?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrätyssä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa pyyntönsä tueksi, että esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat EUT-sopimuksen kolmannen osan V osastossa tarkoitettua alaa, että X ja Y ovat tällä hetkellä menettäneet vapautensa ja että unionin tuomioistuimen näihin ennakkoratkaisukysymyksiin antamalla vastauksella on välitön ja ratkaiseva vaikutus asianomaisten henkilöiden säilöönoton kestoon.

34 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on otettava huomioon se, että pääasiassa kyseessä oleva henkilö on menettänyt vapautensa ja että hänen säilössä pitämisensä jatkaminen riippuu pääasian ratkaisusta (tuomio 26.10.2021, Openbaar Ministerie (Oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Kuten ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee, nyt käsiteltävänä olevassa asiassa asianomaiset henkilöt on otettu tällä hetkellä tilapäisesti säilöön, ja unionin tuomioistuimen vastaus esitettyihin kysymyksiin vaikuttaa suoraan ja ratkaisevasti tämän säilöönoton kestoon.

36 Näin ollen unionin tuomioistuimen neljäs jaosto on 29.9.2021 päättänyt esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöt kyseessä olevien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.

37 Lisäksi unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto on päättänyt siirtää asiat C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU unionin tuomioistuimelle niiden jakamiseksi suurelle jaostolle.

38 Unionin tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 29.9.2021 tekemällä päätöksellä asiat C-562/21 PPU ja C-563/21 PPU on yhdistetty kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee asiassa C-562/21 PPU esittämällään ainoalla kysymyksellä ja asiassa C-563/21 PPU esittämillään kolmella kysymyksellä, jotka on tutkittava yhdessä, lähinnä sitä, onko puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 ja 3 kohtaa tulkittava siten, että silloin, kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on ratkaistava eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttaminen, on tiedossaan seikkoja, jotka osoittavat rakenteellisia tai yleisiä puutteita pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisen riippumattomuudessa muun muassa tämän viranomaisen jäsenten nimittämisen osalta, kyseinen viranomainen voi kieltäytyä luovuttamisesta siitä syystä, että tällaisessa luovuttamistapauksessa on olemassa todellinen vaara siitä, että perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua kyseisen henkilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa loukataan, koska

– vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä tämän perusoikeuden mahdollisen loukkaamisen suhteen oikeudenkäynnissä, joka on johtanut kyseisen henkilön tuomitsemiseen, ei ole käytettävissä mitään tehokkaita oikeussuojakeinoja, ja

– syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä asianomainen henkilö ei voi luovuttamishetkellä ilmoittaa sitä ratkaisukokoonpanoa, jossa hänen asiansa käsitellään, siitä syystä, että asiat jaetaan kyseessä olevissa tuomioistuimissa sattumanvaraisesti, eikä pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ole käytettävissä tehokkaita oikeussuojakeinoja tuomareiden nimittämisen pätevyyden riitauttamiseksi.

Alustavat huomautukset

40 Aluksi on muistutettava, että sekä jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella, joka puolestaan perustuu jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen, on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, koska niiden avulla voidaan luoda ja pitää yllä alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää etenkin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia (tuomio 26.10.2021, Openbaar Ministerie (Oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Kun jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta, niitä voidaan unionin oikeuden nojalla vaatia olettamaan, että muut jäsenvaltiot noudattavat perusoikeuksia, siten, että ne eivät voi vaatia toiselta jäsenvaltiolta perusoikeuksille annettavaa korkeampaa kansallisen suojan tasoa kuin mitä unionin oikeudessa annetaan ja tämän lisäksi ne eivät myöskään voi poikkeuksellisia tapauksia lukuun ottamatta tarkastaa, onko kyseinen toinen jäsenvaltio tosiasiassa kunnioittanut tietyssä konkreettisessa tapauksessa unionin takaamia perusoikeuksia (lausunto 2/13 (Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen), 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 192 kohta).

42 Puitepäätöksellä 2002/584 pyritään tässä yhteydessä helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokas järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (tuomio 26.10.2021, Openbaar Ministerie (Oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Tämä vastavuoroisen tunnustamisen periaate on, kuten kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, rikosasioiden oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, ja se ilmaistaan tämän puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdassa, jossa vahvistetaan sääntö, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pantava eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän saman puitepäätöksen säännösten mukaisesti (tuomio 26.10.2021, Openbaar Ministerie (Oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Tästä seuraa, että täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voivat kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta lähtökohtaisesti vain kyseisessä puitepäätöksessä tyhjentävästi luetelluilla täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevilla perusteilla ja että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa vain sen 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä ehtoja. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano on näin ollen pääsääntö, ja siitä kieltäytyminen katsotaan poikkeukseksi, jota on tulkittava suppeasti (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 37 kohta).

45 Jäsenvaltioiden välinen vankka luottamus, johon eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat, nojaa kuitenkin lähtökohtaan, jonka mukaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion rikostuomioistuimet, joiden on eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon jälkeen toteutettava rikosoikeudellinen menettely, joka koskee syytteeseenpanoa taikka vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimen täytäntöönpanoa, ja pääasian rikosoikeudenkäynti, noudattavat perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattua oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan perusoikeuteen erottamattomasti kuuluvia vaatimuksia (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 58 kohta). Kyseisellä perusoikeudella on ensisijainen merkitys sen takaajana, että suojataan kaikkia niitä oikeuksia, joita yksityisillä on unionin oikeuden nojalla, ja että turvataan ne jäsenvaltioille yhteiset arvot, jotka on vahvistettu SEU 2 artiklassa ja joihin kuuluu muun muassa oikeusvaltiota koskeva arvo (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Vaikka siis kunkin jäsenvaltion on keskinäisen luottamuksen ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteiden, jotka ovat kyseisen mekanismin taustalla, täysimääräisen soveltamisen turvaamiseksi varmistettava viime kädessä unionin tuomioistuimen valvonnassa, että mainittuun perusoikeuteen erottamattomasti liittyviä vaatimuksia noudatetaan, pidättymällä kaikista toimenpiteistä, jotka voivat vaarantaa sen (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 40 kohta), todellinen vaara siitä, että jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle, hänen tätä perusoikeuttaan loukataan, voi antaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle mahdollisuuden jättää poikkeuksellisesti ryhtymättä toimenpiteisiin kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen johdosta kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdan nojalla (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 59 kohta).

47 Unionin tuomioistuin on tämän jälkeen myös korostanut, että puitepäätöstä 2002/584, luettuna perusoikeuskirjan määräysten valossa, ei voida tulkita siten, että kyseenalaistettaisiin sellaisen jäsenvaltioiden oikeudellisen yhteistyön järjestelmän tehokkuus, jonka olennainen osatekijä on eurooppalainen pidätysmääräys, sellaisena kuin unionin lainsäätäjä on siitä säätänyt (tuomio 26.10.2021, Openbaar Ministerie (Oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 Unionin tuomioistuin on siten katsonut, että erityisesti sen varmistamiseksi, ettei eurooppalaisen pidätysmääräyksen toiminta halvaannu, pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavien oikeusviranomaisten ja pidätysmääräyksen antaneiden oikeusviranomaisten välisen kanssakäymisen pitäisi sujua SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn vilpitöntä yhteistyötä koskevan velvollisuuden mukaisesti. Erityisesti vilpittömän yhteistyön periaatteesta johtuu, että unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään (tuomio 26.10.2021, Openbaar Ministerie (Oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavassa oikeusviranomaisessa), C-428/21 PPU ja C-429/21 PPU, EU:C:2021:876, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Lopuksi ja edellä esitettyjen näkökohtien mukaisesti tehokkaan yhteistyön takaamiseksi rikosasioissa pidätysmääräyksen antaneiden oikeusviranomaisten ja täytäntöönpanosta vastaavien oikeusviranomaisten on käytettävä täysimääräisesti muun muassa puitepäätöksen 2002/584 8 artiklan 1 kohdassa ja 15 artiklassa tarkoitettuja välineitä siten, että edistetään tämän yhteistyön perustana olevaa keskinäistä luottamusta (tuomio 6.12.2018, IK (Oheisseuraamuksen täytäntöönpano), C-551/18 PPU, EU:C:2018:991, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Edellytykset, joiden täyttyessä täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan nojalla kieltäytyä luovuttamasta eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevaa henkilöä sillä perusteella, että on olemassa todellinen vaara siitä, että kyseisen henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa loukataan, jos hänet luovutetaan pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle

50 Muun muassa tämän tuomion 40–46 kohdassa esiin tuotujen näkemysten valossa unionin tuomioistuin on todennut puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdasta, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttamisesta, on käytössään seikkoja, jotka osoittavat, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa on olemassa lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyviä rakenteellisia tai yleisiä puutteita, kyseinen viranomainen ei kuitenkaan voi olettaa, että on painavia perusteita uskoa, että kyseinen henkilö altistuu todelliselle vaaralle siitä, että hänen perusoikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan, jos hänet luovutetaan viimeksi mainittuun jäsenvaltioon, suorittamatta konkreettista ja tarkkaa arviointia, jossa otetaan huomioon erityisesti kyseisen henkilön henkilökohtainen tilanne sekä kyseessä olevan rikoksen luonne ja kyseisen pidätysmääräyksen antamisen taustalla olevat tosiseikat, kuten viranomaisen esittämät lausunnot tai asiakirjat, jotka voivat vaikuttaa yksittäistapauksen käsittelyyn (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 69 kohta).

51 Siten tiedot jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvistä rakenteellisista tai yleisistä puutteista eivät yksinään riitä perusteeksi kieltäytyä kyseisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 63 kohta).

52 Tämän tuomion 50 kohdassa mainitussa kahdessa vaiheessa suoritetussa tutkimisessa, joka mainitaan ensimmäisen kerran perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan osalta 25.7.2018 annetussa tuomiossa Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet)

(C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 47–75 kohta), pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on ensiksi arvioitava, onko olemassa sellaisia objektiivisia, luotettavia, tarkkoja ja asianmukaisesti päivitettyjä tietoja, jotka tuntuvat osoittavan, että on olemassa todellinen vaara siitä, että kyseisessä määräyksessä taattua perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tämän jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvien rakenteellisten ja yleisten puutteiden vuoksi (tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Toiseksi kyseisen täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen on tarkastettava konkreettisesti ja tarkasti, missä määrin ensimmäisessä vaiheessa todetuilla puutteilla voi olla vaikutusta niiden kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinten tasolla, jotka ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun menettelyissä, jotka kohdistuvat kyseessä olevaan henkilöön, ja onko, kun otetaan huomioon hänen henkilökohtainen tilanteensa sekä sen rikoksen luonne, josta häntä syytetään, ja kyseisen pidätysmääräyksen antamisen taustalla oleva tosiseikasto ja kun otetaan huomioon saman jäsenvaltion mahdollisesti puitepäätöksen 2002/584 15 artiklan 2 kohdan perusteella toimittamat tiedot, olemassa painavia perusteita uskoa, että asianomainen henkilö altistuu tällaiselle vaaralle, jos hänet luovutetaan viimeksi mainittuun valtioon (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, sovelletaanko tätä kaksivaiheista tutkimista, jonka unionin tuomioistuin on vahvistanut 25.7.2018 antamassaan tuomiossa Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) ja 17.12.2020 antamassaan tuomiossa Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus) (C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033) suhteessa riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeisiin, jotka ovat erottamaton osa perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua puolueetonta oikeudenkäyntiä koskevaa perusoikeutta, jos kyseessä on myös tähän perusoikeuteen erottamattomasti kuuluva etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskeva tae, ja tarvittaessa, mitkä ovat mainitun tutkimisen edellytykset ja menettelytavat tältä osin. Se pohtii erityisesti sitä, mikä merkitys tämän saman tutkimisen kannalta on sillä seikalla, että KRS:n kaltainen elin, joka muodostuu pääasiallisesti lainsäädäntö- tai toimeenpanovallan edustajista tai näiden valitsemista henkilöistä, osallistuu pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinten jäsenten nimittämiseen tai urakehitykseen.

55 Siltä osin kuin on kyse tämän tuomion 52 ja 53 kohdassa esiin tuodun kaksivaiheisen tutkimisen sovellettavuudesta edellisessä kohdassa tarkoitetussa tilanteessa, on ensinnäkin korostettava niitä erottamattomia yhteyksiä, jotka jo perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan sanamuodon mukaan ovat olemassa tuomareiden riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeiden sekä etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevan takeen välillä, kun on kyse kyseisessä määräyksessä tarkoitetusta oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevasta perusoikeudesta.

56 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön valossa kehitetystä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä johtuu siten, että sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa että perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattu oikeus tällaiseen tuomioistuimeen tosin on itsenäinen oikeus, mutta sillä on kuitenkin hyvin läheinen yhteys näissä kahdessa määräyksessä tarkoitettuihin riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeisiin. Vaikka kaikilla kyseisissä määräyksissä vahvistetuilla vaatimuksilla pyritäänkin

täsmälliseen tavoitteeseen, mikä tekee niistä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin erityisiä takeita, näillä takeilla pyritään kunnioittamaan oikeusvaltion ja vallanjaon perusperiaatteita. Kaikkien näiden vaatimusten perustana on, että on välttämätöntä säilyttää se luottamus, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä, ja tuomiovallan riippumattomuus muista valtiovallan muodoista (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 124 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Unionin tuomioistuin on todennut – yhä viitaten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön – erityisesti tuomareiden nimittämismenettelystä, että kun otetaan huomioon ne perustavanlaatuiset seuraukset, joita kyseisellä menettelyllä on oikeuslaitoksen moitteettomalle toiminnalle ja legitimiteetille demokraattisessa valtiossa, jota oikeusvaltioperiaate säätelee, tällainen menettely kuuluu erottamattomasti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun laillisesti perustetun tuomioistuimen käsitteeseen, ja täsmentänyt, että kyseisessä määräyksessä tarkoitetun tuomioistuimen riippumattomuuden mittana on muun muassa tapa, jolla sen jäsenet nimitetään (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 125 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Unionin tuomioistuin on myös korostanut, että takeet, jotka koskevat oikeutta saada asiansa käsitellyksi riippumattomassa, puolueettomassa ja etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa, ja erityisesti takeet, jotka määrittävät tällaisen tuomioistuimen käsitteen ja sen kokoonpanon, ovat oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kulmakivi. Sen tutkiminen, onko elin kokoonpanonsa puolesta tällainen tuomioistuin, jos tältä osin on vakavia epäilyjä, on tarpeen sen luottamuksen kannalta, joka demokraattisen yhteiskunnan tuomioistuinten on herätettävä yksityisissä (tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 126 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Toiseksi on korostettava, että se, että myönnettäisiin, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voisi pidättäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta pelkästään tämän tuomion 54 kohdan toisessa virkkeessä mainitun kaltaisen seikan perusteella, johtaisi puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan sellaiseen tulkintaan, joka olisi ristiriidassa tämän tuomion 44 ja 46 kohdassa mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

60 Lisäksi tätä säännöstä tulkittaessa on varmistettava paitsi niiden henkilöiden perusoikeuksien kunnioittaminen, joiden luovuttamista pyydetään, myös muiden etujen, kuten tarpeen kunnioittaa tarvittaessa kyseisten rikosten uhrien perusoikeuksia, huomioon ottaminen.

61 Tältä osin se, että kolmansilla on oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä, merkitsee eurooppalaista pidätysmääräystä koskevassa järjestelmässä täytäntöönpanojäsenvaltion yhteistyövelvollisuutta. Kun otetaan huomioon nämä oikeudet, toteamuksen siitä, että on olemassa todellinen vaara siitä, että luovutettaessa kyseessä oleva henkilö pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle kyseisen henkilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan, on lisäksi nojattava riittäviin tosiseikkoihin (ks. myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 9.7.2019, Castaño v. Belgia, CE:ECHR:2019:0709JUD 000835117, 82, 83 ja 85 kohta).

62 Samasta näkökulmasta yksi puitepäätöksen 2002/584 tavoitteista on rankaisematta jäämisen torjuminen. Jos pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainkäyttövallan riippumattomuuteen liittyvät rakenteelliset tai yleiset puutteet riittäisivät yksinään siihen, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voisi jättää suorittamatta tämän tuomion 52 ja 53 kohdassa tarkoitetun kaksivaiheisen tutkimisen ja kieltäytyä kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdan perusteella panemasta täytäntöön pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion eurooppalaisen pidätysmääräyksen, tähän liittyisi merkittävä vaara siitä, että henkilöt, jotka yrittävät pakoilla oikeutta sen jälkeen, kun heidät on tuomittu tai he ovat joutuneet epäillyksi rikoksesta, jäävät rankaisematta, vaikka ei olisi olemassa mitään konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että on olemassa todellinen vaara siitä, että heidän perusoikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan luovuttamistapauksessa (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 64 kohta).

63 Kolmanneksi edellisessä kohdassa tarkoitettu lähestymistapa johtaisi eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen täytäntöönpanon tosiasialliseen keskeyttämiseen kyseisen jäsenvaltion osalta, mikä merkitsisi Eurooppa-neuvoston ja neuvoston tätä koskevan toimivallan sivuuttamista.

64 Kuten unionin tuomioistuin on muistuttanut, tämä täytäntöönpano voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti SEU 2 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, minkä Eurooppa-neuvosto toteaa SEU 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on määrätty SEU 7 artiklan 3 kohdassa (tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 57 kohta).

65 Näin ollen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen olisi vasta sitten, kun Eurooppa-neuvosto on tehnyt päätöksen, minkä jälkeen neuvosto keskeyttää puitepäätöksen 2002/584 soveltamisen kyseisen jäsenvaltion osalta, kieltäydyttävä automaattisesti panemasta täytäntöön mitään mainitun jäsenvaltion antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä, jolloin sen ei tarvitse suorittaa konkreettista arviointia siitä, altistuuko kyseessä oleva henkilö todelliselle vaaralle siitä, että hänen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeutensa keskeiseen sisältöön puututaan (tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

66 Tämän tuomion 55–65 kohdassa esitetyistä seikoista seuraa, että täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on suoritettava tämän tuomion 52 ja 53 kohdassa tarkoitettu kaksivaiheinen tutkiminen sen arvioimiseksi, kohdistuuko asianomaiseen henkilöön siinä tapauksessa, että hänet luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, todellinen vaara siitä, että hänen perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, loukataan.

Tutkinnan ensimmäinen vaihe

67 Tämän tutkinnan ensimmäisessä vaiheessa täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on yleisesti arvioitava, onko olemassa siihen, etteivät pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuimet ole riippumattomia, tai siihen, että vaatimus laillisesti perustetusta tuomioistuimesta sivuutetaan, liittyvä todellinen vaara siitä, että perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan kyseisessä jäsenvaltiossa olevien rakenteellisten

ja yleisten puutteiden vuoksi (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:58617, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

68 Tällainen arviointi on tehtävä ottamalla huomioon perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa taattu perusoikeuksien suojan taso (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Yhtäältä vaatimukset, jotka koskevat riippumattomuutta ja puolueettomuutta ja jotka – kuten tämän tuomion 55–58 kohdassa on korostettu – liittyvät läheisesti etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaan vaatimukseen, edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa ja sen jäsenten nimittämistä ja toimikauden kestoa sekä perusteita, jotka koskevat elimen jäsenten pidättymistä päätöksenteosta, jääviyttä ja erottamista, ja joiden perusteella yksityisten kaikki perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa (ks. vastaavasti tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Nimittämispäätöksistä on todettava, että näiden päätösten tekemistä koskevien aineellisten edellytysten ja menettelysääntöjen on oltava sellaisia, etteivät ne voi synnyttää tällaisia perusteltuja epäilyjä nimitettyjen tuomareiden osalta (tuomio 26.3.2020, Uudelleenkäsittely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

71 Toisaalta unionin tuomioistuin on todennut etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevasta vaatimuksesta viittaamalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa koskevaan oikeuskäytäntöön (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.7.2014, Biagioli v. San Marino, CE:ECHR:2014:0708DEC 000816213, 72–74 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 2.5.2019, Pasquini v. San Marino, CE:ECHR:2019:0502JUD005095616, 100 ja 101 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), että ilmaisu ”laillisesti perustettu” heijastaa erityisesti oikeusvaltioperiaatetta. Sillä ei tarkoiteta pelkästään tuomioistuimen olemassaolon oikeudellista perustaa vaan myös tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoa kussakin asiassa sekä kaikkia muita kansallisen oikeuden säännöksiä, joiden noudattamatta jättämisestä seuraa se, että jonkin tai joidenkin tuomareiden osallistuminen asian käsittelyyn on sääntöjenvastaista, ja niihin sisältyy erityisesti asianomaisen tuomioistuimen jäsenten riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevia säännöksiä. Lisäksi oikeus saada asiansa käsitellyksi ”laillisesti perustetussa” tuomioistuimessa käsittää jo luonteensa vuoksi tuomareiden nimittämismenettelyn (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Uudelleenkäsittely Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73 kohta).

72 Siltä osin kuin on kyse arviointiperusteista, joiden mukaan arvioidaan sitä, onko perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua, etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaa perusoikeutta loukattu, on korostettava, että jokaista tuomareiden nimittämismenettelyssä tapahtunutta sääntöjenvastaisuutta ei voida pitää tällaisena loukkaamisena.

73 Tuomioistuinjärjestelmässä tuomareiden nimittämisen yhteydessä tapahtunut sääntöjenvastaisuus merkitsee tällaista loukkaamista erityisesti silloin, kun tämä sääntöjenvastaisuus on luonteeltaan ja vakavuudeltaan sellainen, että se aiheuttaa todellisen vaaran siitä, että muut valtiovallan – erityisesti toimeenpanovallan – käyttäjät voivat vaarantaa nimittämismenettelyn lopputuloksen integriteetin ja aiheuttaa siten yksityisille perustellun epäilyksen asianomaisen tuomarin tai asianomaisten tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

74 Toteamus, joka koskee etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen noudattamatta jättämistä ja tällaisen loukkaamisen seurauksia, edellyttää sitä, että on arvioitava kokonaisvaltaisesti tiettyjä seikkoja, jotka yhdessä tarkasteltuina herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2021, A. B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku), C-824/18, EU:C:2021:153, 131 ja 132 kohta ja tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 152–154 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

75 Siten se seikka, että lainsäädäntövallan käyttäjien valitsemat jäsenet ovat enemmistönä tuomareiden nimittämismenettelyyn osallistuvan kansallisen tuomarineuvoston kaltaisessa elimessä, ei voi yksinään johtaa siihen, että kyseisen menettelyn päätteeksi nimitettyjen tuomareiden riippumattomuutta olisi epäiltävä (ks. vastaavasti tuomio 9.7.2020, Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, 55 ja 56 kohta). Tilanne voi kuitenkin olla toinen, jos tämä sama olosuhde yhdessä muiden merkityksellisten seikkojen ja näiden valintojen tekemiseen liittyvien olosuhteiden kanssa johtaa tällaisiin epäilyihin (ks. vastaavasti tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä), C-791/19, EU:C:2021:596, 103 kohta).

76 Se, että elin, joka muodostuu pääasiallisesti lainsäädäntö- tai täytäntöönpanovallan edustajista tai niiden valitsemista jäsenistä, osallistuu pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomareiden nimittämismenettelyyn, ei siis yksinään riitä perusteeksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen päätökselle kieltäytyä luovuttamasta asianomaista henkilöä.

77 Tästä seuraa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon liittyvän luovuttamismenettelyn yhteydessä sen arvioiminen, onko olemassa todellinen vaara siitä, että oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa perusoikeutta loukataan, mikä liittyy muun muassa pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinten puuttuvaan riippumattomuuteen tai etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen noudattamatta jättämiseen kyseisessä jäsenvaltiossa olevien rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi, edellyttää kokonaisarviointia, joka perustuu objektiivisiin, luotettaviin, tarkkoihin ja asianmukaisesti päivitettyihin tietoihin kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmän toiminnasta ja erityisesti tuomareiden nimittämisestä samassa jäsenvaltiossa.

78 Nyt käsiteltävässä asiassa Euroopan komission neuvostolle SEU 7 artiklan 1 kohdan nojalla osoittamassa perustellussa ehdotuksessa olevien tietojen (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:58617, 61 kohta) lisäksi tämän arvioinnin kannalta erityisen merkityksellisiä seikkoja ovat ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemat tiedot eli Sąd Najwyższyn 23.1.2020 antama ratkaisu ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, sellaisena kuin se ilmenee 19.11.2019 annetussa tuomiossa A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), (C-585/18,

C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982), 2.3.2021 annetussa tuomiossa A. B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen – Muutoksenhaku) (C-824/18, EU:C:2021:153), 15.7.2021 annetussa tuomiossa komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) (C-791/19, EU:C:2021:596) ja 6.10.2021 annetussa tuomiossa W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798), jotka sisältävät tietoja pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmän toiminnasta.

79 Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi tässä arvioinnissa ottaa huomioon myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön, jossa on todettu, että laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaa vaatimusta on rikottu tuomareiden nimittämisprosessin osalta (ks. mm. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.7.2021, Reczkowicz v. Puola CE:ECHR:2021:0722JUD004344719).

80 Kaiken varalta on vielä lisättävä, että näihin merkityksellisiin seikkoihin kuuluu myös pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimen oikeuskäytäntö, jossa kyseenalaistetaan unionin oikeuden ensisijaisuus ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen sitovuus samoin kuin unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen sellaisten tuomioiden sitovuus, jotka koskevat kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmän järjestämistä – muun muassa tuomareiden nimittämistä – koskevien sääntöjen yhdenmukaisuutta unionin oikeuden ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa.

81 Kun täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo tämän tuomion 78–80 kohdassa tarkoitetun kaltaisten seikkojen perusteella, että on olemassa todellinen vaara oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden loukkaamisesta, joka liittyy muun muassa kyseisen jäsenvaltion tuomioistuinten riippumattomuuden puuttumiseen tai etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen noudattamatta jättämiseen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ilmenneiden rakenteellisten tai yleisten puutteiden vuoksi, se ei voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön ilman, että se suorittaa tämän tuomion 52 ja 53 kohdassa tarkoitetun tutkinnan toisen vaiheen.

Tutkinnan toinen vaihe

82 Tämän toisen vaiheen yhteydessä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on arvioitava, voivatko kyseisen tutkinnan ensimmäisessä vaiheessa todetut rakenteelliset tai yleiset puutteet konkretisoitua tilanteessa, jossa asianomainen henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, ja onko tämä henkilö tämän asian erityisissä olosuhteissa näin ollen todellisessa vaarassa siitä, että hänen perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, loukataan.

83 Eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön on esitettävä konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voidaan ajatella, että kun on kyse luovuttamismenettelystä vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmän rakenteellisilla tai yleisillä puutteilla on ollut konkreettinen vaikutus hänen rikosasiansa käsittelyyn, ja jos kyse on luovuttamismenettelystä syytetoimenpiteitä varten, tällaisilla puutteilla voi olla tällainen vaikutus. Tällaisten konkreettisten seikkojen esittäminen, jotka koskevat edellä mainittujen rakenteellisten tai yleisten puutteiden vaikutusta hänen tapauksessaan, ei vaikuta kyseisen henkilön mahdollisuuteen vedota kaikkiin muihin täsmällisiin ja kyseessä olevalle asialle

ominaisiin seikkoihin, jotka osoittavat, että menettelyllä, jota varten pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen pyytää hänen luovuttamistaan, loukattaisiin konkreettisesti hänen perusoikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

84 Siinä tapauksessa, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että vaikka asianomaisen henkilön esittämät seikat antavat aihetta ajatella, että näillä rakenteellisilla ja yleisillä puutteilla on ollut tai voi olla konkreettinen vaikutus kyseisen henkilön erityistapauksessa, ne eivät riitä osoittamaan, että tällaisessa tapauksessa on olemassa todellinen vaara siitä, että etukäteen laillisesti perustettua tuomioistuinta koskevaa perusoikeutta loukataan, eivätkä siten siihen, että se kieltäytyisi kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, kyseisen viranomaisen on puitepäätöksen 2002/584 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyydettävä pidätysmääräyksen antanutta toimittamaan kiireellisesti sen tarpeelliseksi katsomat lisätiedot.

85 Koska pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on velvollinen toimittamaan nämä tiedot täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle (tuomio 25.7.2018, Generalstaatsanwaltschaft (Vankeusolosuhteet Unkarissa), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi pitää sitä, että pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen ei ole tehnyt vilpitöntä yhteistyötä, merkityksellisenä seikkana arvioitaessa sitä, kohtaako henkilö, jonka luovuttamista on pyydetty, luovuttamistapauksessa todellisen vaaran siitä, että hänen perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua perusoikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa loukataan.

86 Tämän täsmennyksen jälkeen on todettava yhtäältä asiassa C-562/21 PPU tarkoitetusta tilanteesta, jossa eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön luovuttamiseksi vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten, että henkilön, jonka luovuttamista pyydetään, on tuotava esiin ne konkreettiset seikat, joiden perusteella hän katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuinjärjestelmän rakenteellisilla tai yleisillä puutteilla on ollut konkreettinen vaikutus siihen rikosoikeudenkäyntiin, jonka kohteena hän on ollut, ja erityisesti tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoon, joka on käsitellyt kyseistä rikosasiaa, joten yksi tai useampi kyseisen ratkaisukokoonpanon tuomareista ei ole antanut unionin oikeudessa edellytettyjä riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeita.

87 Kuten tämän tuomion 74–76 kohdasta ilmenee, ja toisin kuin Alankomaiden hallitus väittää, tältä osin ei riitä tieto siitä, että yksi tai useampi tuomari, joka on osallistunut menettelyyn, joka on johtanut sen henkilön tuomitsemiseen, jonka luovuttamista pyydetään, on nimitetty sellaisen elimen ehdotuksesta, joka muodostuu pääasiallisesti lainsäädäntö- tai täytäntöönpanovallan edustajista tai heidän valitsemistaan henkilöistä, kuten on KRS:n laita 8.12.2017 voimaan tulleesta laista lähtien.

88 Näin ollen asianomaisen henkilön on lisäksi toimitettava hänen rikosasiaansa käsitelleen ratkaisukokoonpanon osalta tietoja, jotka koskevat muun muassa asianomaisten tuomarin tai tuomareiden nimittämismenettelyä ja heidän mahdollista määräämistään toisiin tehtäviin ja joiden perusteella täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi todeta käsiteltävän asian olosuhteissa, että on olemassa painavia perusteita katsoa, että kyseinen ratkaisukokoonpano on ollut omiaan vaikuttamaan kyseisen henkilön perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa

vahvistettuun perusoikeuteen, joka koskee oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä riippumattomassa, puolueettomassa ja etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa, sen rikosoikeudenkäynnin aikana, joka on koskenut mainittua henkilöä.

89 Näin ollen esimerkiksi tiedot, jotka täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on käytettävissään ja joissa viitataan tietyn tuomarin määräämiseen ratkaisukokonpanoon, joka on käsitellyt sen henkilön rikosasiaa, jonka luovuttamista on pyydetty, kun määräämisestä on päättänyt oikeusministeri sellaisten kriteerien perusteella, jotka eivät ole etukäteen tiedossa, ja määrääminen voidaan milloin tahansa peruuttaa päätöksellä, jota ministeri ei perustele, voivat olla vakavia ja todennettuja perusteita todeta, että kyseessä on todellinen vaara siitä, että kyseistä perusoikeutta loukataan kyseisen henkilön konkreettisessa tapauksessa (ks. analogisesti tuomio 16.11.2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ym., C-748/19 à C-754/19, EU:C:2021:931, 77–90 kohta).

90 Lisäksi merkityksellisiä ovat kaikki tiedot, jotka koskevat asianomaisen henkilön tuomitsemiseen johtaneen rikosoikeudenkäynnin kulkua, kuten se, onko kyseinen henkilö mahdollisesti käyttänyt hänelle kuuluvia oikeussuojakeinoja. Erityisesti on otettava huomioon kyseisen henkilön mahdollisuus pyytää pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa yhden tai useamman ratkaisukokoonpanon jäsenen jäävääämistä syistä, jotka liittyvät hänen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeutensa loukkaamiseen, se, että tämä henkilö mahdollisesti käyttää oikeuttaan pyytää tällaista jäävääämistä, ja tiedot, jotka on saatu tällaisen pyynnön käsittelystä kyseisessä menettelyssä tai mahdollisessa muutoksenhakumenettelyssä.

91 Nyt käsiteltävässä asiassa Puolan hallitus on todennut kirjallisissa huomautuksissaan ilman, että tätä on kyseenalaistettu istunnossa, että Puolan prosessioikeudessa säädetään asianomaisen henkilön mahdollisuudesta pyytää hänen rikosasiaansa käsittelevän yhden tuomarin tai koko ratkaisukokoonpanon jäävääämistä, jos kyseinen henkilö on epävarma kyseisen kokoonpanon yhden tai useamman tuomarin riippumattomuudesta tai puolueettomuudesta.

92 Unionin tuomioistuin ei kuitenkaan voi minkään tässä ennakkoratkaisumenettelyssä käytettävissä olevan asiakirja-aineiston seikan perusteella ja ilman kansallisen oikeuden ja sen merkityksellisten säännösten tilaa koskevia tarkempia täsmennyksiä päätellä, että kyseessä olevan henkilön tällaista mahdollisuutta vedota oikeuksiinsa olisi vaarannettu ainoastaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esiin tuomalla ja tämän tuomion 19 kohdassa tarkoitetulla sillä seikalla, että 20.12.2019 annetun lain tultua voimaan 14.2.2020 ei enää ole mahdollista riitauttaa tehokkaasti tuomarin nimityksen pätevyyttä tai tämän lainkäyttötehtävien harjoittamisen lainmukaisuutta.

93 Toisaalta asiassa C-563/21 PPU kyseessä olevasta tilanteesta, jossa eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytetoimenpiteitä varten, on korostettava, että se ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsema se seikka, että henkilö, jonka luovuttamista pyydetään, ei voi ennen mahdollista luovuttamista saada tietoonsa niiden tuomareiden henkilöllisyyttä, jotka määrätään käsittelemään rikosasiaa, jonka kohteena kyseinen henkilö mahdollisesti on luovuttamisen jälkeen, ei yksinään riitä mainitun luovuttamisen epäämiseksi.

94 Puitepäätöksessä 2002/584 käyttöön otetussa järjestelmässä ei nimittäin ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että henkilön luovuttaminen pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon syytetoimenpiteitä varten edellyttäisi vakuuttelua siitä, että nämä syytetoimet johtavat rikosoikeudelliseen menettelyyn tietyssä tuomioistuimessa, eikä varsinkaan tällaisen rikosasian käsittelemisestä vastuussa olevien tuomareiden täsmällistä yksilöimistä.

95 Päinvastainen tulkinta veisi tämän tuomion 52 ja 53 kohdassa kuvatulta tutkinnan toiselta vaiheelta kaiken tehokkaan vaikutuksen ja vaarantaisi paitsi puitepäätöksen 2002/584 tämän tuomion 42 kohdassa esiin tuodun tavoitteen toteutumisen myös tällä puitepäätöksellä käyttöön otetun eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan mekanismin taustalla olevan jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen.

96 Asiassa C-563/21 PPU kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa, joissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevaa henkilöä koskevan asian ratkaisukokoonpano ei ole tiedossa hetkellä, jolloin täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on päätettävä kyseisen henkilön luovuttamisesta pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, kyseinen viranomainen ei voi kuitenkaan vapautua tapauksen olosuhteiden kokonaisarvioinnista, jonka tarkoituksena on tarkistaa kyseisen henkilön toimittamien ja tarpeen vaatiessa pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen täydentämien tietojen perusteella, onko luovuttamistapauksessa olemassa todellinen vaara siitä, että saman henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa loukataan.

97 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 63 kohdassa, tällaiset tiedot voivat koskea erityisesti viranomaisten antamia ilmoituksia, joilla voi olla vaikutusta kyseessä olevaan yksittäistapaukseen. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi myös nojautua kaikkiin muihin merkityksellisiksi katsomiinsa tietoihin, kuten tietoihin, jotka liittyvät asianomaisen henkilön henkilökohtaiseen tilanteeseen, sen rikoksen luonteeseen, josta tätä syytetään, ja siihen tosiasialliseen asiayhteyteen, jossa asianomainen eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, ja tarvittaessa kaikkiin muihin tietoihin, joita sillä on käytettävissään sellaisten tuomareiden osalta, jotka muodostavat ratkaisukokoonpanot, jotka todennäköisesti ovat toimivaltaisia menettelyssä, jonka kohteena kyseinen henkilö on sen jälkeen, kun hänet on luovutettu pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.

98 Tältä osin on kuitenkin täsmennettävä tämän tuomion 87 kohdassa esitettyjen seikkojen lisäksi, että tieto, jonka mukaan ensisijaisesti lainkäyttövallan tai toimeenpanovallan edustajista tai näiden valitsemista henkilöistä muodostuvan elimen ehdotuksesta nimitetään yksi tai useampi tuomari toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai – jos se on tiedossa – kyseiseen ratkaisukokoonpanoon, kuten on KRS:n tapauksessa 8.12.2017 annetun lain voimaantulon jälkeen, ei riitä, jotta voidaan todeta, että kyseessä olevaan henkilöön kohdistuu luovuttamistapauksessa todellinen vaara siitä, että hänen perusoikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin etukäteen laillisesti perustetussa tuomioistuimessa loukataan. Tällainen toteamus edellyttää joka tapauksessa kyseessä olevan tuomarin tai tuomareiden nimittämismenettelyn tapauskohtaista arviointia.

99 Samalla tavoin on niin, että vaikka täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi sulkea pois sitä, että syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevaan henkilöön kohdistuu luovuttamistapauksessa todellinen vaara siitä, että tätä perusoikeutta loukataan, pelkästään siitä syystä, että kyseisellä henkilöllä on pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa mahdollisuus pyytää hänen rikosasiansa käsittelyyn osoitetun ratkaisukokoonpanon yhden tai useamman jäsenen jäävämistä, kyseinen viranomainen voi kuitenkin ottaa tällaisen mahdollisuuden olemassaolon huomioon merkityksellisenä seikkana tällaisen vaaran arvioimiseksi (ks. analogisesti tuomio 25.7.2018, Generalstaatsanwaltschaft (Vankeusolosuhteet Unkarissa), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, 117 kohta).

100 Tältä osin sillä, että tällaista jäävääimistä voidaan tarvittaessa vaatia syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä vasta asianomaisen henkilön luovuttamisen jälkeen ja sen jälkeen, kun hän on saanut tiedon siitä ratkaisukokoonpanosta, joka käsittelee häneen kohdistetut syytetoimet, ei ole merkitystä arvioitaessa, onko olemassa todellinen vaara siitä, että kyseisen henkilön mainittua perusoikeutta loukataan, jos hänet luovutetaan.

101 Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen toteaa kokonaisarvioinnin perusteella, että on olemassa painavia perusteita uskoa, että kyseinen henkilö altistuu todelliselle vaaralle siitä, että hänen oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin etukäteen laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa loukataan, jos hänet luovutetaan, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdan nojalla kieltäydyttävä panemasta täytäntöön kyseistä eurooppalaista pidätysmääräystä. Muussa tapauksessa sen on pantava se täytäntöön kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdassa vahvistetun lähtökohtaisen velvoitteen mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen riippumattomuus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 61 kohta).

102 Edellä todettujen seikkojen perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 ja 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttamisesta, on tiedossaan seikkoja, jotka viittaavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyviin rakenteellisiin ja yleisiin puutteisiin erityisesti kyseisen oikeuslaitoksen jäsenten nimittämismenettelyssä, tämän viranomainen voi kieltäytyä luovuttamasta kyseistä henkilöä

– vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä ainoastaan, jos kyseinen viranomainen toteaa, että asian erityisissä olosuhteissa on olemassa painavia perusteita uskoa, että kun otetaan huomioon muun muassa mainitun henkilön esiin tuomat seikat, jotka koskevat hänen rikosasiansa käsitelleen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoa tai kaikkia muita tämän kokoonpanon riippumattomuuden ja puolueettomuuden arvioinnissa merkityksellisiä olosuhteita, perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua kyseisen henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, on loukattu, ja

– syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä ainoastaan, jos sama viranomainen toteaa, että asian erityisissä olosuhteissa on olemassa painavia perusteita uskoa, että kun otetaan huomioon muun muassa asianomaisen henkilön esittämät tiedot, jotka koskevat hänen henkilökohtaista tilannettaan, sen rikoksen luonnetta, josta häntä syytetään, sitä tosiasiallista asiayhteyttä, johon kyseinen eurooppalainen pidätysmääräys liittyy, tai kaikkia muita kyseiseen henkilöön kohdistettavaa menettelyä todennäköisesti hoitavan ratkaisukokoonpanon riippumattomuuden ja puolueettomuuden arvioinnille merkityksellisiä seikkoja, on olemassa todellinen vaara siitä, että kyseisen henkilön tätä perusoikeutta loukataan.

Oikeudenkäyntikulut

103 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 1 artiklan 2 ja 3 kohtaa on tulkittava siten, että kun täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella, jonka on päätettävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan henkilön luovuttamisesta, on tiedossaan seikkoja, jotka viittaavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyviin rakenteellisiin ja yleisiin puutteisiin erityisesti kyseisen oikeuslaitoksen jäsenten nimittämismenettelyssä, tämän viranomainen voi kieltäytyä luovuttamasta kyseistä henkilöä

– **vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä ainoastaan, jos kyseinen viranomainen toteaa, että asian erityisissä olosuhteissa on olemassa painavia perusteita uskoa, että kun otetaan huomioon muun muassa mainitun henkilön esiin tuomat seikat, jotka koskevat hänen rikosasiansa käsitelleen tuomioistuimen ratkaisukokoonpanoa tai kaikkia muita tämän kokoonpanon riippumattomuuden ja puolueettomuuden arvioinnissa merkityksellisiä olosuhteita, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa vahvistettua kyseisen henkilön perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu, on loukattu, ja**

– **syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä ainoastaan, jos sama viranomainen toteaa, että asian erityisissä olosuhteissa on olemassa painavia perusteita uskoa, että kun otetaan huomioon muun muassa asianomaisen henkilön esittämät tiedot, jotka koskevat hänen henkilökohtaista tilannettaan, sen rikoksen luonnetta, josta häntä syytetään, sitä tosiasiallista asiayhteyttä, johon kyseinen eurooppalainen pidätysmääräys liittyy, tai kaikkia muita kyseiseen henkilöön kohdistettavaa menettelyä todennäköisesti hoitavan ratkaisukokoonpanon riippumattomuuden ja puolueettomuuden arvioinnille merkityksellisiä seikkoja, on olemassa todellinen vaara siitä, että kyseisen henkilön tätä perusoikeutta loukataan.**

Allekirjoitukset